
DUIDING BIJ DE LEERPLANDOELEN

LEERPLANDOEL 14

De leerlingen illustreren dat een landschap evolueert op korte en/of lange termijn door veranderingen in ruimtegebruik ten gevolge van menselijke ingrepen en maatschappelijke evoluties.

1 WAAROM?

Een landschap is een systeem dat voortdurend in evolutie is en gestaag verandert, soms geleidelijk, soms schoksgewijs. Niet enkel natuurkrachten veroorzaken deze evolutie (LPD 11 + 12 + 13), maar ook menselijke activiteiten hebben het uitzicht én zelfs het functioneren van onze omgeving grondig veranderd. Niet enkel het uitzicht van het landschap trouwens, maar de mens grijpt in op alle landschapsvormende lagen en hun onderlinge interacties.

2 WAT?

Vanaf het moment dat de mens aan landbouw is beginnen doen, heeft hij opvallend veel impact gehad op de landschappen waarin hij leeft. Nieuwe landschapselementen, komen er bij, oude elementen en patronen zijn verdwenen, of minstens veranderd. Soms gebeurt die verandering op heel korte tijd, soms heeft menselijk handelen heel geleidelijke en “sluipende” consequenties.

° Bijv. *op heel korte tijd*: aanleg van nieuwe snelweg door een gebied, een stuk bos dat wordt kaalgekapt, landbouwgebied dat wordt omgezet naar woongebied, aanleg hoogspanningslijn, afbreken van oude industriegebouwen, graven van een extra havendok in voorheen landbouwgebied

° Bijv. *op langere termijn*: ontstaan van lintbebouwing tussen woonkernen, groter worden van de landbouwpercelen en verdwijnen van “kleine landschapselementen” (bomen- en struikrijen, verdwijnen van grachten), wijziging in biodiversiteit door

ander wegbermbeheer, dominant worden van maasteelt in sommige landbouwstreken, uniform worden van landschappen door verdwijnen van karakteristieke landschapselementen,...

Sedert de tweede helft van de 20ste eeuw zijn de menselijke ingrepen exponentieel toegenomen en is het ruimtegebruik heel erg veranderd. Deze gingen hand in hand met maatschappelijke evoluties : bevolkingstoename, technologische vooruitgang en daaruit voortvloeiende woningbehoefte, toegenomen mobiliteit, schaalvergroting in de landbouw... ze hebben allen veel sporen in het landschap getrokken. De ruimte-inname voor woningbouw, aanleg van kantoorparken, bedrijventerreinen, recreatiegebieden, zonneparken, plaatsing van windturbines gaat nog steeds door. De regionale verscheidenheid in landschappen verdwijnt meer en meer doordat hun traditioneel specifieke kenmerken verloren gaan en de natuurwaarden verminderen.

3 HOE?

° Het is niet de bedoeling dat hier alle menselijke ingrepen noch maatschappelijke evoluties met landschappelijk gevolg aan bod komen. Het gaat hier vooral om het inzicht dat de landschappen op aarde sterk geïmpacteerd zijn door menselijke activiteiten, m.a.w. de landschapsvormende lagen landgebruik zijn in veel streken dominant geworden voor het uitzicht en de relaties binnen het systeem landschap (wonen, landbouw, industrie, ontginning – link met LPD 8)

Hoe die menselijke activiteiten procesmatig verlopen en samengaan met maatschappelijke evoluties, wordt uitgebreid besproken in de 2de graad. In dit leerplan van de 1ste graad ligt de nadruk op de vaststelling dat er een dynamiek in de landschappen is t.g.v. menselijke ingrepen.

° Je kan ervoor kiezen dit LPD samen aan te brengen met LPD 8; dan bespreek je in één beweging over de landschapsvormende lagen “landgebruik” en hoe die het landschap veranderd hebben. En nog steeds doen...

° Je kunt meteen ook linken met LPD 15 en meteen de positieve en negatieve gevolgen van veranderend ruimtegebruik in dit thema meenemen.

° Je kunt hier een vergelijkende studie maken van historische kaarten van een gebied en tonen hoe het landschap in dat gebied geëvolueerd is in de loop van de laatste 200 jaar.

° “Reis door de tijd” (<https://www.geopunt.be/kaart>)

° GIS-viewers, bijv. <https://arcg.is/OW0ji4> of <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

